

Hospes grati animi [...] albo gość wdzięczny [...] czyli o wizycie króla Władysława IV w Radziejowicach w 1632 roku, tłumaczenie Jolanta Danka, wstęp i komentarz Leszek Kajzer, Łódź 2002, ss. 65.

Słowami *Hospes grati animi [...]* rozpoczyna się łaciński tekst anonimowego autora, spisany z inicjatywy wojewody łęczyckiego, Stanisława Radziejowskiego, między listopadem 1632 a przypuszczalnie końcem lutego 1633 r., wydany w drukarni warszawskiej, zapewne Jana Rossowskiego. Dzieło powstało w związku z pobytem w rezydencji w Radzie-

jowicach króla Władysława IV Wazy w okresie od 22 do 25 listopada 1632 roku. Wówczas, dnia 23 listopada, monarcha podał do chrztu Władysława, syna Stanisława Radziejowskiego z drugiego małżeństwa z Krystyną Sapieżanką. Królowi, dla którego była to pierwsza po koronacji wyprawa poza Warszawę, towarzyszyła małżonka, synowie Jan Kazimierz, Jan Albert, Karol Ferdynand, Aleksander Karol, córka Anna Katarzyna i dworzanie. Wśród licznych znakomitych gości zaproszonych na ceremonię znaleźli się m.in. Jakub Zadzik, biskup chełmiński i kanclerz wielki królestwa, Maksymilian Przerębski, kasztelan sieradzki, Paweł Sapieha, podkanclerzy Wielkiego Księstwa Litewskiego, Mikołaj Daniłowicz, skarbnik królestwa.

Zachowały się dwa egzemplarze owego dzieła przechowywane w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu i w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie. Niemiejsza, krytyczna edycja druku krakowskiego w polskim tłumaczeniu J. Danki, ukazała się nakładem łódzkiego wydawnictwa Inicjał. Tekst opatrzony został wstępem autorstwa prof. L. Kajzera wprowadzającym w tematykę prezentowanych wydarzeń, przybliżającym dzieje rodziny, historię Radziejowiczów oraz prezentującym zakres dotychczasowych, dotyczących ich badań historycznych, architektonicznych i archeologicznych. Ponadto w przypisach wyjaśnione zostały koneksje i funkcje sprawowane przez wymienione w dziele postaci. Książkę zamyka streszczenie angielskie.

Mimo braku obiektywizmu Autora wobec prezentowanych wydarzeń, jest to dobre źródło uzupełniające naszą wiedzę o zwyczajach i statusie majątkowym polskiej magnaterii w pierwszej połowie XVII stulecia. Znaczną część omawianego tekstu stanowią peany na cześć gospodarza, jego znakomitego rodowodu, zasług i dokonań dla Rzeczypospolitej i dla rodziny królewskiej. W opisie wizyty podkreślono przede wszystkim przepych, z jakim goszczono przybyłych na uroczystości w Radziejowicach znamienitych gości, dążenie gospodarzy do spełnienia ich wymagań, zaspokojenia przyzwyczajęń oraz zachcianek, z zachowaniem jednak należytych konwenansów i obyczajów. Znalazły się tu również cenne opisy przebiegu wydarzeń w ciągu kolejnych dni bytności monarchy, rytmu dnia, posiłków i przygotowanych rozrywek. Pomieszczono interesujące informacje nie tylko o samym obrzędzie chrzcina, ale również o rytuale polowania i potrawach serwowanych gościom w różnych porach dnia. Uzupełniają je krótki opis okolicy, wewnątrz dworskich (kaplicy, jadalni, pokoi sypialnych, biblioteki), zabudowań gospodarczych (apteki, spichlerzy, browaru, kuchni, łaźni, psiarni), ich rozkładu oraz cennych elementów wyposażenia (np. „stoły marmurowe [...] inkrustacjami różnymi ozdobione”, „gzymś podtrzymują królów i monarchów żywe postacie”, „kominek [...] herbem z rzeźbionego marmuru jest ozdobiony”, sala z „kandelabrem spiżowym słusznej wielkości na środku sufitu zawieszonym”).

M. Bis